

OBSAH

ÚVOD	11
1 DIDAKTIKA – POJEM, HISTÓRIA, ROZDELENIE, ÚLOHY, PREDMET SKÚMANIA, SYSTÉM	13
1.1 Stručná história didaktiky	14
1.2 Vymedzenie pojmu didaktika. funkcie didaktiky. Druhy didaktík	17
1.3 Systém didaktiky	20
1.4 Typy vyučovacieho procesu	21
1.4.1 Humanizácia vyučovacieho procesu	24
1.5 Výskum v didaktike	28
Autodidaktický test 1	31
Úlohy a námety na premýšľanie	34
2 CIELE VYUČOVACIEHO PROCESU	35
2.1 Cieľ – vymedzenie pojmu, význam cieľov v didaktike	36
2.2 Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania	38
2.3 Špecifické ciele vyučovacieho procesu	49
2.4 Taxonómie vzdelávacích cieľov	52
2.4.1 Taxonómia cieľov – B. S. Bloom	52
2.4.2 Revidovaná Bloomova taxonómia cieľov	54
2.4.3 Taxonómia cieľov – B. Niemierko	55
2.4.4 Taxonómia cieľov D. B. Kratwohla v afektívnej oblasti	56
2.4.5 Taxonómia cieľov M. Simpsona v psychomotorickej oblasti	59
2.4.6 Taxonómia špecifických cieľov pre všetky oblasti cieľov – J. H. de Block	60
2.5 Postup pri určovaní špecifických cieľov	62
2.6 Žiaci a špecifické ciele vyučovacieho procesu	65
2.7 Zhodnotenie problematiky špecifických cieľov	67
2.8 Kompetencie ako ciele vyučovacieho procesu	69
Autodidaktický test 2	76
Úlohy a námety na premýšľanie	79
3 ŽIACI ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL	80
3.1 Charakteristika žiakov základných a stredných škôl	81
3.2 Učebné štýly	83
3.3 Typológia (rozdelenie, druhy) učebných štýlov	86
3.3.1 Učebné štýly klasifikované podľa zmyslových preferencií	86
3.3.2 Učebné štýly podľa prevažujúcich druhov inteligencie	91
3.3.3 Učebné štýly podľa D. A. Kolba	97
3.3.4 Povrchový a hĺbkový prístup k učeniu	102
3.4 Učebné zručnosti	103
3.4.1 Ako sa učiť z učebnice	105

3.4.2	Ako si zapamätať učivo	107
3.5	Metakognícia, metaučenie, autoregulácia učenia	113
3.6	Šikanovanie žiakov a jeho prevencia	119
	Autodidaktický test 3	127
	Úlohy a námety na premýšľanie.	129
4	OSOBNOSŤ UČITEĽA	130
4.1	Vzdelávanie učiteľov	133
4.2	Typológia osobností učiteľov, vyučovacie štýly učiteľov	138
4.3	Tvorivosť a humanizmus v práci učiteľa	139
4.4	Vyhasínanie učiteľov a jeho prevencia	146
4.5	Sebareflexia pedagogickej činnosti učiteľa	147
4.6	Učiteľovo chápanie výučby	149
4.7	Charakteristika dobrého učiteľa.	150
	Autodidaktický test 4	153
	Úlohy a námety na premýšľanie.	155
5	DIDAKTICKÉ ZÁSADY	157
5.1	Zásada vytvorenia optimálnych podmienok pre vyučovací proces	159
5.2	Zásada primeranosti a individuálneho prístupu.	160
5.3	Zásada vedeckosti	161
5.4	Zásada spojenia školy so životom, teórie s praxou	162
5.5	Zásada názornosti	163
5.6	Zásada motivácie, uvedomelosti a aktivity	164
5.7	Zásada sústavnosti a postupnosti.	167
5.8	Zásada trvácnosti a operatívnosti výsledkov vyučovacieho procesu	168
	Autodidaktický test 5	170
	Úlohy a námety na premýšľanie.	171
6	UČIVO, KURIKULUM, ŠTANDARDY	172
6.1	Teórie výberu učiva	174
6.2	Edukačné ideológie ako základ výberu učiva	177
6.3	Prvky učiva.	178
6.4	Predimenzovanosť učiva	181
6.5	Základné učivo. Základná štruktúra učiva	183
6.6	Učivo a pedagogické dokumenty.	187
6.7	Učiteľ a učivo	193
6.8	Kurikulum	195
	6.8.1 Súčasné kurikulárne trendy v štátoch EÚ a OECD	198
6.9	Kľúčové kompetencie.	203
6.10	Európska dimenzia vzdelávania.	224
6.11	Formovanie podnikavosti žiakov a študentov – jeden z hlavných cieľov vzdelávacej politiky EÚ.	226
6.12	Štandardy.	235

Autodidaktický test 6	239
Úlohy a námety na premýšľanie.	243
7 METÓDY VYUČOVACIEHO PROCESU	245
7.1 Všeobecnodidaktické metódy	249
7.1.1 Informačno-receptívna metóda	249
7.1.2 Reprodukčná metóda.	250
7.1.3 Problémový výklad	251
7.1.4 Heuristická metóda	252
7.1.5 Výskumná metóda	253
7.1.6 Porovnanie všeobecnodidaktických metód výučby.	254
7.2 Metódy konkretizácie všeobecnodidaktických metód vo vyučovacom procese	255
7.2.1 Metóda výkladu (monológ učiteľa)	258
7.2.2 Metóda demonštrovania a pozorovania	260
7.2.3 Metóda rozhovoru.	261
7.2.4 Sokratovská metóda.	264
7.2.5 Stratégia učenia a myslenia EUR.	266
7.2.6 Prípadová štúdia.	267
7.2.7 Inscenačná metóda	272
7.2.8 Metóda riešenia úloh	273
7.2.8.1 DITOR	281
7.2.8.2 TRIZ.	282
7.2.8.3 Stratégia podnetných otázok	284
7.2.8.4 Metóda zoznamu kontrolných otázok	285
7.2.8.5 IDEALS	285
7.2.8.6 Najprínosnejšie stratégie pre rozvoj divergentného myslenia	286
7.2.8.7 Quickstorming.	288
7.2.9 Brainstorming.	288
7.2.10 Metóda Phillips 66	291
7.2.11 Synektika	292
7.2.12 Morfológická analýza	293
Autodidaktický test 7	294
Úlohy a námety na premýšľanie.	297
8 ORGANIZAČNÉ FORMY VYUČOVACIEHO PROCESU.	298
8.1 Vyučovací hodina	300
8.2 Domáca príprava žiakov na vyučovanie	303
8.3 Doučovanie žiakov	305
8.4 Sociálne formy práce žiakov vo vyučovacom procese	306
8.5 Diferencované vyučovanie.	308
8.6 Exkurzia	309
8.7 Niektoré netradičné organizačné formy vyučovacieho procesu	311
Autodidaktický test 8	312
Úlohy a námety na premýšľanie.	314

9 UČEBNÉ POMÔCKY A DIDAKTICKÁ TECHNIKA	315
9.1 Vymedzenie pojmov	315
9.2 Funkcie a požiadavky kladené na učebné pomôcky a didaktickú techniku	319
9.3 Technológia vzdelávania	322
9.4 Učebnica	323
9.4.1 Funkcie učebnice	324
9.4.2 Požiadavky na učebnicu	325
9.4.3 Štruktúrne zložky a štruktúra učebnice	328
9.4.4 Hodnotenie učebníc	331
9.5 Súpravy učebných pomôcok pre žiakov	335
Autodidaktický test 9	339
Úlohy a námety na premýšľanie	341
10 SKÚŠANIE A HODNOTENIE ŽIAKOV	342
10.1 Vymedzenie pojmov, funkcie, metódy a formy	343
10.2 Nedostatky súčasného spôsobu skúšania a hodnotenia žiakov a možnosti ich odstránenia	348
10.3 Didaktické testy	355
10.4 Súčasný trendy v skúšaní a hodnotení žiakov	366
Autodidaktický test 10	371
Úlohy a námety na premýšľanie	373
11 NIEKTORE MODERNÉ KONCEPCIE VYUČOVACIEHO PROCESU	375
11.1 Kooperatívne vyučovanie	375
11.2 Problémové vyučovanie	379
11.3 Projektové vyučovanie	384
11.4 Systém dokonalého osvojenia učiva (mastery learning)	389
11.5 Globálna výchova	393
11.6 Konštruktivizmus	397
11.7 Autentické vyučovanie	405
11.8 Činnostné vyučovanie	407
11.9 Modulárno-kreditový systém výučby	411
11.10 Otvorené, dištančné a pružné vzdelávanie	414
11.11 Elektronické vzdelávanie (e-learning)	419
11.12 Mozgovokompatibilné učenie	439
11.12.1 Učenie sa ako tvorba neurálnych sietí	441
11.12.2 Modely ľudského mozgu	446
11.12.3 Prenos informácií v mozgu	449
11.12.4 Výživa mozgu	451
11.12.5 Okná príležitostí alebo kritické obdobia pre učenie	452
11.12.6 Základy teórie mozgovokompatibilného učenia	455
11.12.7 Mozgovokompatibilné učenie v škole	458
11.12.8 Princípy mozgovokompatibilného učenia	461
11.12.9 Rady pre učiteľov, ako podporovať mozgovokompatibilné učenie	467

Autodidaktický test 11	470
Úlohy a námety na premýšľanie.	472
12 KVALITA VYUČOVACIEHO PROCESU	473
12.1 Čo je kvalita. systém komplexného manažérstva kvality tqm.	474
12.2 Kvalita vzdelávania.	478
12.2.1 Hodnotenie kvality školy	481
12.3 Manažérstvo kvality vyučovacieho procesu.	493
12.4 Metódy manažérstva kvality vyučovacieho procesu	496
12.4.1 Dotazníková metóda a metóda rozhovoru	496
12.4.2 Metóda pozorovania	508
12.4.3 Benchmarking, benchlearning	515
12.4.4 SWOT analýza	517
Autodidaktický test 12	521
Úlohy a námety na premýšľanie.	523
13 SUMMARY	525
RIEŠENIE AUTODIDAKTICKÝCH TESTOV	527
Autodidaktický test 1	527
Autodidaktický test 2	530
Autodidaktický test 3	531
Autodidaktický test 4	534
Autodidaktický test 5	536
Autodidaktický test 6	538
Autodidaktický test 7	542
Autodidaktický test 8	543
Autodidaktický test 9	545
Autodidaktický test 10	547
Autodidaktický test 11	548
Autodidaktický test 12	550
PRÍLOHY	555
PRÍLOHA A Humanistická koncepcia vyučovania	557
PRÍLOHA B Tvorivosť v práci učiteľa.	559
PRÍLOHA C Tvorivá klíma na pracovisku.	561
PRÍLOHA D VARK – dotazník na zistenie učebných štýlov založených na zmyslových preferenciách.	563
PRÍLOHA E MI dotazník na zistenie učebných štýlov podľa prevažujúcich druhov inteligencie.	568
PRÍLOHA F Dotazník učebných štýlov – LSI IIA	571
PRÍLOHA G Dotazník na zisťovanie povrchného a hĺbkového prístupu k učeniu	574
PRÍLOHA H Aký je Váš podnikateľský kvocient – kvíz	576
PRÍLOHA I Dotazník na hodnotenie kvality vyučovacej hodiny predmetu	579
..... žiakmi	579

PRÍLOHA J	Dotazník na hodnotenie kvality výučby predmetu žiakmi	580
PRÍLOHA K	Dotazník CES na zisťovanie sociálnej klímy triedy na stredných školách . .	583
PRÍLOHA L	Pozorovací hárok (pozorovanie na vyučovacej jednotke)	586
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	590
MENNÝ REGISTER	608
VECNÝ REGISTER	611